

ÉVES JELENTÉS

2009

Pénzügyi Információs Osztály

Vám- és Pénzügyőrség

Központi Bűnüldözési Parancsnoksága

Budapest, 2010. március

TARTALOMJEGYZÉK

1. ÖSSZEFOGLALÓ A PÉNZMOSÁS ELLENI RENDSZERRŐL ÉS A PÉNZÜGYI INFORMÁCIÓS OSZTÁLYRÓL.....	3
2. STATISZTIKAI TÁJÉKOZTATÁS.....	4
3. A 2009. ÉVBEN A SZOLGÁLTATÓK ÁLTAL TETT BEJELENTÉSEK SZÁMÁNAK A CSÖKKENÉSE.....	12
4. A TÉNYLEGES TULAJDONOS ÁTVILÁGÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS RENDELKEZÉSEK.....	13
5. A BEJELENTÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ TITOKVÉDELEM A PIO ELJÁRÁSA SORÁN.....	14
6. VISSZACSATOLÁS.....	15
7. ELEKTRONIKUS BEJELENTÉS.....	15
8. BEJELENTÉS-TIPOLOGIA.....	18
9. TERRORIZMUS FINANSZÍROZÁSÁRA UTALÓ ADAT, TÉNY, KÖRÜLMÉNY	22
10. A PIO FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGE.....	22
11. A PIO ADATAI.....	27

Jelen dokumentum a Vám- és Pénzügyőrség Központi Bűnüldözési Parancsnoksága Pénzügyi Információs Osztályának (a továbbiakban: PIO) a 2009. évre vonatkozó Éves Jelentése. Az Éves Jelentés készítésével a PIO a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény (a továbbiakban: Pmt.) 23. § (10) bekezdésében foglalt tájékoztatási kötelezettségének tesz eleget, valamint a Pmt. 29. § (5) bekezdésében meghatározott közzétételi kötelezettség céljával összhangban tájékoztatást nyújt az általa vezetett statisztikai mutatókról. Az Éves Jelentés a Pmt-ben megjelenő törvényi kötelezettségeken túl – többek között – tömör, általános jellegű összefoglalást ad a pénzmosás elleni rendszerről és a PIO-ról, bemutatja az elektronikus bejelentési rendszert és a PIO felügyeleti tevékenységét, továbbá a Pmt. 1. § (1) bekezdésében meghatározott szolgáltatókat (a továbbiakban: szolgáltatók) a bejelentés-típológiában részletezett támpontokkal kívánja segíteni. Az Éves Jelentés a 2009. első félévére vonatkozó Féléves Tájékoztatót is magában foglalja.

1. ÖSSZEFOGLALÓ A PÉNZMOSÁS ELLENI RENDSZERRŐL ÉS A PÉNZÜGYI INFORMÁCIÓS OSZTÁLYRÓL

A pénzmosás minden olyan tevékenységet felölel, amely a bűncselekmények elkövetéséből származó pénzeszközök legális eredetűvé való átalakítására irányul. A pénzmosás alapvető eleme, hogy az a pénzeszközök illegális eredete leplezésének a céljából valósuljon meg és a gazdasági folyamatokba való integrálása útján legyen „tisztára mosva” azaz legálisként feltüntetve.

A globális gazdaság kialakulásával egyre jobban terjedő pénzmosás elleni hatékony küzdelem érdekében szükségessé vált a pénzmosás elleni egységes, nemzetközi fellépés. E célok megfogalmazása következtében 1989-ben felállításra került a Pénzügyi Akciócsoport (Financial Action Task Force; a továbbiakban: FATF), amely – informális nemzetközi szervezetként – a pénzmosás (és később a terrorizmus finanszírozása) elleni küzdelem terén nem-kötelező ajánlásaival törekszik az egyes államok intézményrendszerének uniformizálására. Az FATF mellett az Európai Unió is tevékeny részt vállal a pénzmosás elleni intézményrendszer alakításában. Hazánkban az Országgyűlés az uniós jogalkotási kötelezettségének eleget téve fogadta el a Pmt-t, amely a pénzügyi rendszereknek pénzmosás, valamint terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló 2005/60/EK irányelvet ülteti át a nemzeti jogrendszerbe.

A pénzügyi és nem-pénzügyi szolgáltatókat pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utaló adat, tény, körülmény felmerülése esetén bejelentési kötelezettség terheli. A szolgáltató által teljesített bejelentés kötelező eleme az ügyfél-átvilágítás során rögzített adatok, valamint a pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utaló adat, tény, körülmény részletes leírása. A szolgáltató maga dönt abban, hogy a Pmt. szerinti gyanú fennáll-e, és így bejelentést tesz-e. A bejelentési kötelezettség teljesítése révén jut el a „gyanús tevékenységről” szóló információ a szolgáltatótól a pénzügyi információs egységként működő hatóság számára. A bejelentés módját illetően a szolgáltató 2008. december 15-ét követően már kizárólag védelemmel ellátott elektronikus üzenet formájában teheti meg bejelentését.

Tekintettel arra, hogy a Pmt. 3. § 1) pontja alapján a pénzügyi információs egységként működő hatóság a vámhatóság külön jogszabályban meghatározott szervezeti egysége, és a Vám- és Pénzügyőrség szervezetéről valamint egyes szervek kijelöléséről szóló 314/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: kormányrendelet) 7. § e) pontja alapján a Vám- és Pénzügyőrség Központi Bűnüldözési Parancsnokságának (a továbbiakban: VPKBP) a feladata és hatásköre a Pmt. által a pénzügyi információs egységként működő hatóság részére meghatározott feladatok ellátása, a VPKBP-n 2007. december 15-én felállításra került a PIO,

amely a pénzügyi információs egységként működő hatóság nem nyomozó hatósági feladatait látja el.

A bejelentésekben megjelenő adattartalom elemzése, értékelése képezi a PIO fő feladatát. A PIO az elemző-értékelő munka ellátása során az általa közvetlenül elérhető adatbázisok segítségével adatot egyeztet, más hatóságot írásban megkeres, továbbá külföldi pénzügyi információs egységekhez (a továbbiakban: külföldi FIU) megkeresést küld, illetve tőlük megkeresést fogad, valamint az összegyűjtött információt elemzi, értékeli. A Pmt. az adótitokkal és a vámtitokkal kapcsolatos titokvédelmi rendelkezések alól ad felmentést az adóhatóság és a vámhatóság számára, így a PIO önállóan jogosult a bejelentésben szereplő személyekkel, szervezetekkel kapcsolatos adótitok vagy vámtitok megismerésére, a bejelentés ellenőrzése során annak felhasználására.

A PIO tagja a pénzügyi információs egységeket tömörítő nemzetközi szervnek, az Egmont Csoportnak¹. Az Egmont Csoport által működtetett Egmont Secured Web védett elektronikus csatornát biztosít a bűnmegelőzési-bűnüldözési típusú gyors információcsere teljesítésére.

Az elemző-értékelő munkát követően a PIO a bűnügyi szempontból releváns adatokat a Pmt. 26. §-ának keretei között továbbítja. A Pmt. 26. §-a² meghatározza az adattovábbítás lehetséges céljait, továbbá azt is, hogy mely hatóságok irányába valósulhat meg adattovábbítás.

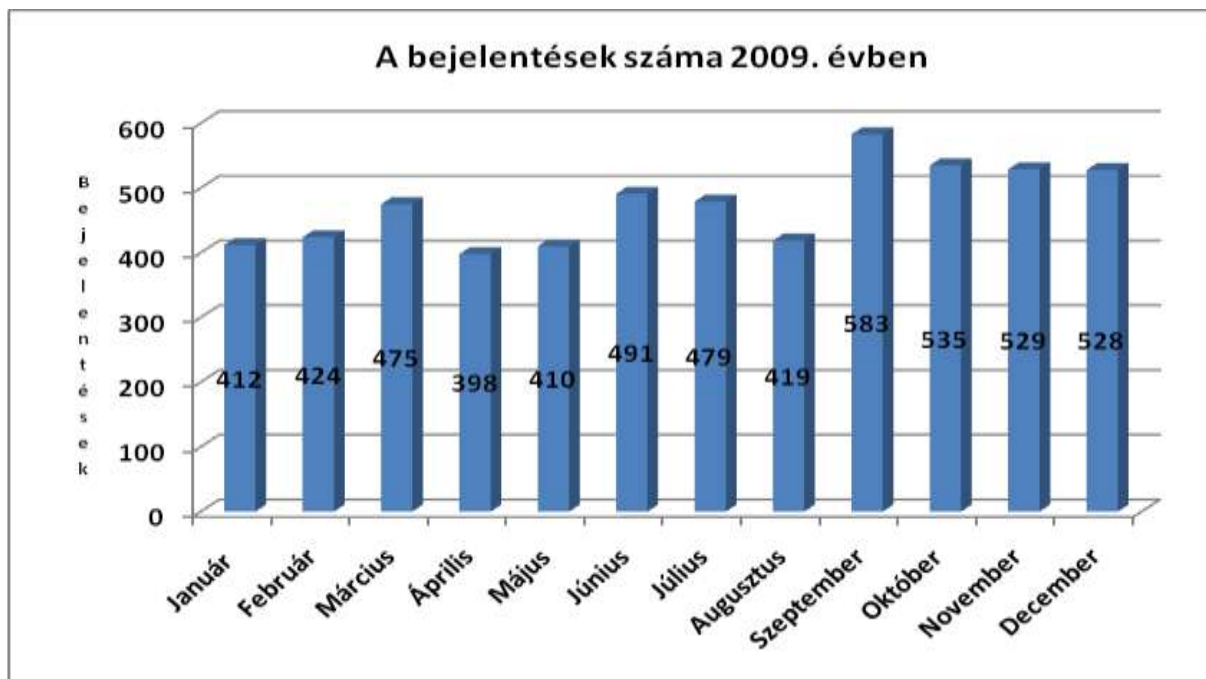
2. STATISZTIKAI TÁJÉKOZTATÁS

A 2009. január 1-től 2009. december 31-ig terjedő időszakban 5 683 db pénzmosás és terrorizmus finanszírozása, valamint pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések tárgyában tett bejelentést és adatszolgáltatást (a továbbiakban: bejelentés) fogadott a PIO. Ezen bejelentésekből 5 407 db a Pmt. 23. §-a alapján a szolgáltatók által küldött bejelentés.

A PIO által fogadott bejelentések számának a havi bontását a 2009. január 1-től 2009. december 31-ig terjedő időszakban az alábbi diagram mutatja.

¹ www.egmontgroup.org

² A Pmt. 26. § (1) bekezdése alapján a pénzügyi információs egységként működő hatóság az e törvény alapján tudomására jutott információt kizárólag a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem, valamint a terrorcselekmény [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 261. §], a jogosulatlan pénzügyi tevékenység (Btk. 298/D. §), a pénzmosás (Btk. 303-303/A. §), a pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása (Btk. 303/B. §), az adócsalás (Btk. 310. §), a sikkasztás (Btk. 317. §), a csalás (Btk. 318. §) és a hűtlen kezelés (Btk. 319. §) bűncselekményének felderítése céljából használhatja fel, valamint továbbíthatja más nyomozó hatóság, az ügyész, a nemzetbiztonsági szolgálat vagy a külföldi pénzügyi információs egységként működő hatóság részére.

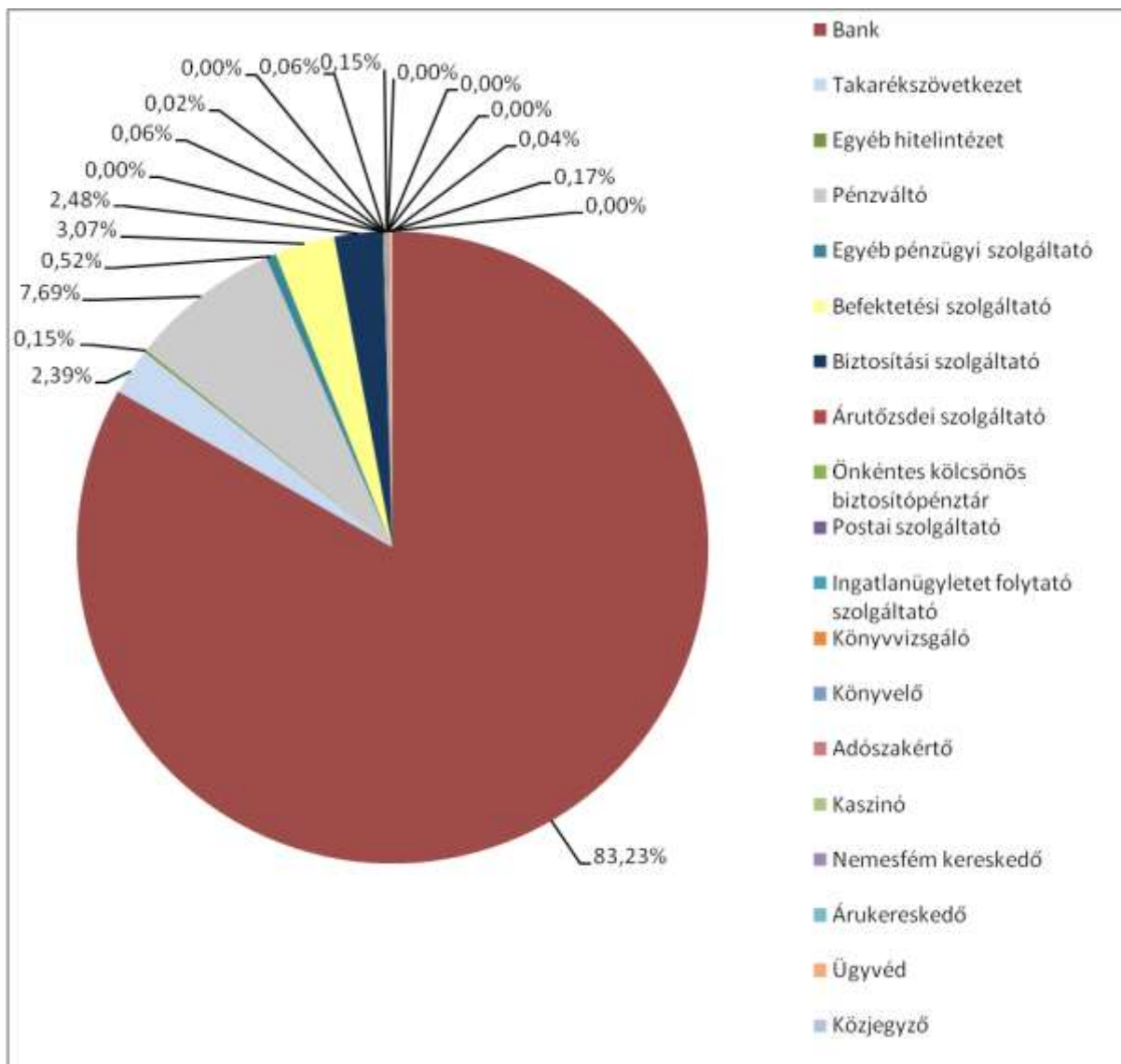
Forrás: a PIO által vezetett adatbázis

A fenti diagram alapján megállapítható, hogy 2009. évben havonta átlagosan 474 db bejelentés érkezett a PIO-ra. A legtöbb bejelentést szeptember hónapban, a legkevesebbet pedig április hónapban kapta a PIO.

A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása tárgyában érkezett bejelentések (5 407 db) szolgáltatói kör szerinti megoszlását havi bontásban az alábbi táblázat, százalékos megoszlását pedig az alábbi diagram mutatja.

Szolgáltatók	Jan.	Feb.	Már.	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szep.	Okt.	Nov.	Dec.	Összes
Bank	303	353	349	287	304	383	385	355	463	459	439	420	4500
Takarékszövetkezet	13	8	18	14	6	9	10	9	12	6	10	14	129
Egyéb hitelintézet	0	0	0	0	0	4	1	0	1	2	0	0	8
Pénzváltó	55	18	39	32	45	28	36	27	33	26	36	41	416
Egyéb pénzügyi szolgáltató	2	0	1	1	2	2	1	2	5	7	5	0	28
Befektetési szolgáltató	18	10	18	22	23	20	18	11	1	2	10	13	166
Biztosítási szolgáltató	7	6	15	15	7	19	15	9	8	9	9	15	134
Árutózsdei szolgáltató	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Önkéntes kölcsönös biztosítópénztár	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Postai szolgáltató	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Ingatlanügyletet folytató szolgáltató	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Könyvvizsgáló	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0	0	3
Könyvelő	1	0	0	0	2	0	3	0	0	0	0	2	8
Adószakértő	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaszinó	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nemesfém kereskedő	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Árukereskedő	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ügyvéd	0	3	0	0	0	0	0	1	0	2	0	3	9
Közjegyző	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
Összesen	400	398	442	373	390	465	469	415	523	513	510	509	5407

Forrás: a PIO által vezetett adatbázis

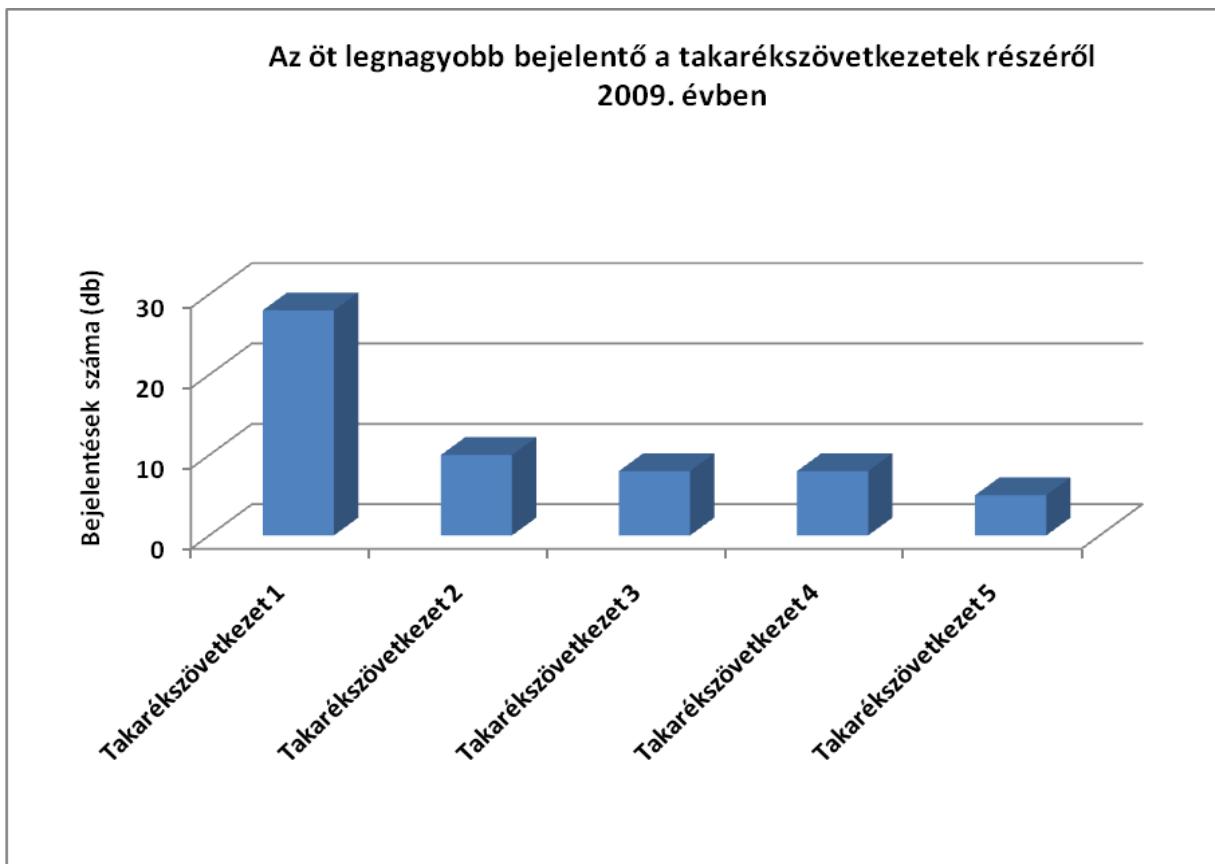
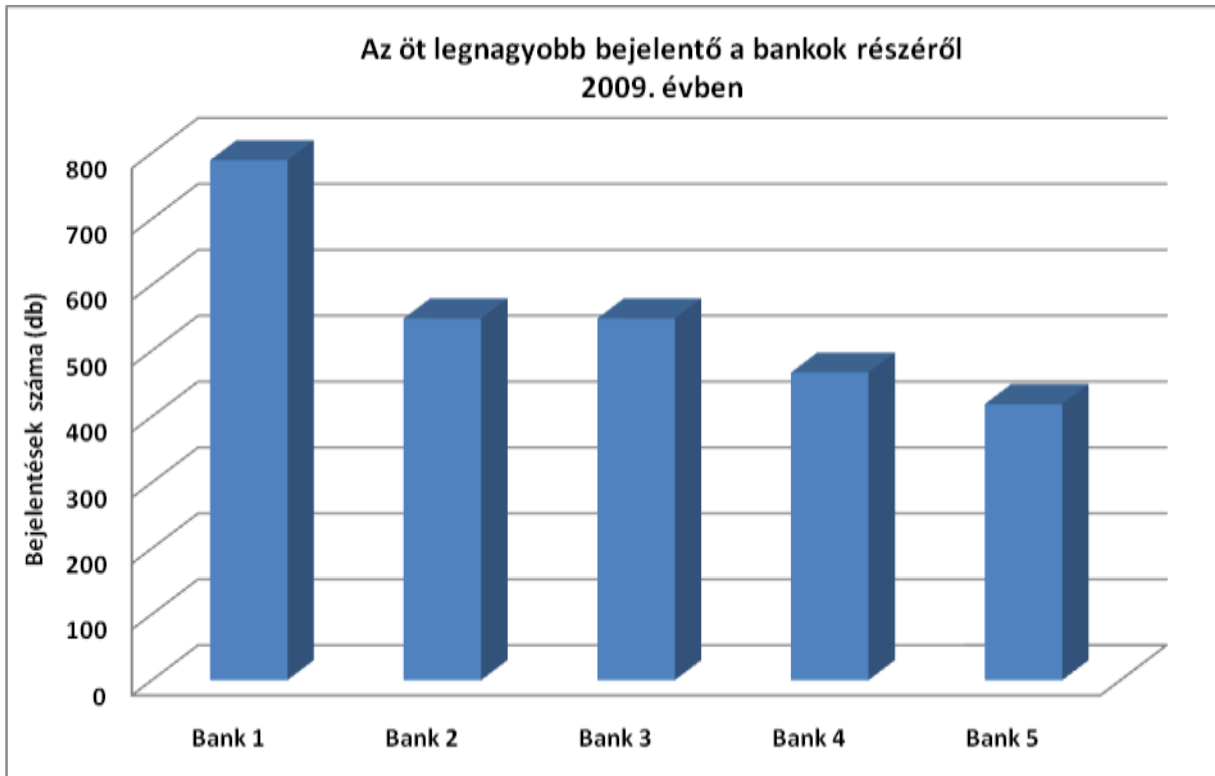

Forrás: a PIO által vezetett adatbázis

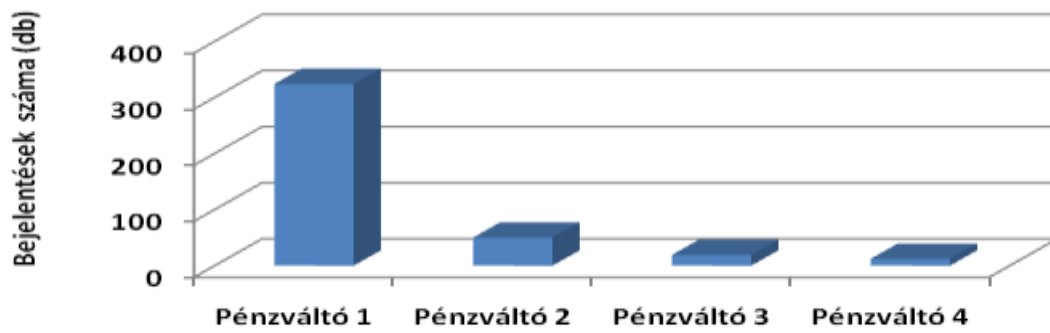
Amint azt a fenti táblázat és diagram is mutatja, a bejelentések túlnyomó részét – a 2008. év statisztikájához hasonlóan – a banki bejelentések (83,23%) képezik. A banki bejelentők mellett jelentős számú bejelentés érkezett a pénzváltóktól (7,69%), befektetési szolgáltatóktól (3,07%), biztosítási szolgáltatóktól (2,48%) és a takarékszövetkezetektől (2,39%) is. A többi szolgáltató-csoporttól továbbra is alacsony számú bejelentés érkezett vagy egyáltalán nem érkezett bejelentés.

A beérkezett bejelentések 99,57%-a érkezik pénzügyi szolgáltatóktól, és elenyésző része (0,43%) a nem-pénzügyi szolgáltatóktól.

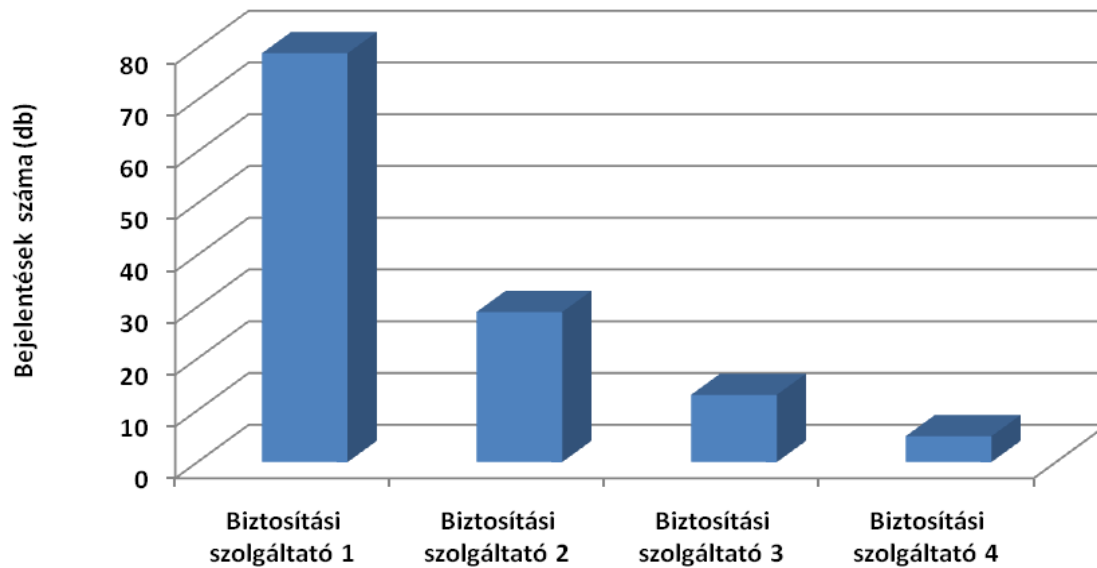
Az alábbi diagramok azt szemléltetik, hogy az 5 legnagyobb bejelentő a bankok és a takarékszövetkezetek részéről, valamint a 4 legnagyobb bejelentő a pénzváltók és a biztosítási szolgáltatók részéről hány darab bejelentést küldött a PIO részére 2009. évben.

**A négy legnagyobb bejelentő a pénzváltók részéről
2009. évben**

**A négy legnagyobb bejelentő a biztosítási szolgáltatók részéről
2009. évben**

A szolgáltatók mellett a PIO a Pmt. 5. §-ában meghatározott felügyeletet ellátó szervektől, valamint a Közösség területére belépő, illetve a Közösség területét elhagyó készpénz ellenőrzéséről szóló, 2005. október 26-i 1889/2005/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló 2007. évi XLVIII. törvény 4. § (3) bekezdése alapján az Európai Unió külső határán működő határvámhivataloktól kap tájékoztatást, külföldi FIU-tól fogad megkeresést, illetve az Európai Unió által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról, valamint ehhez kapcsolódóan egyes törvények módosításáról szóló 2007. évi CLXXX. törvény (a továbbiakban: Kit.) 10. § (1)-(2)³ bekezdése alapján a szolgáltatóktól és a vagyoni nyilvántartást vezető szervektől fogad bejelentést. E tájékoztatások, megkeresések, bejelentések együttes száma 2009. évben 276 db volt. Az alábbi táblázat ezen adatszolgáltatásokat mutatja havi bontásban.

Szolgáltatók	Jan.	Feb.	Már.	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szep.	Okt.	Nov.	Dec.	Összes
Határvámhivataloktól érkező tájékoztatás	1	9	6	3	2	2	4	3	2	1	4	0	37
Külföldi pénzügyi információs egységtől érkező megkeresés	11	17	25	21	18	24	6	0	58	21	15	18	234
Bejelentés pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések tárgyában	0	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Felügyeletet ellátó szervek	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Összesen													276

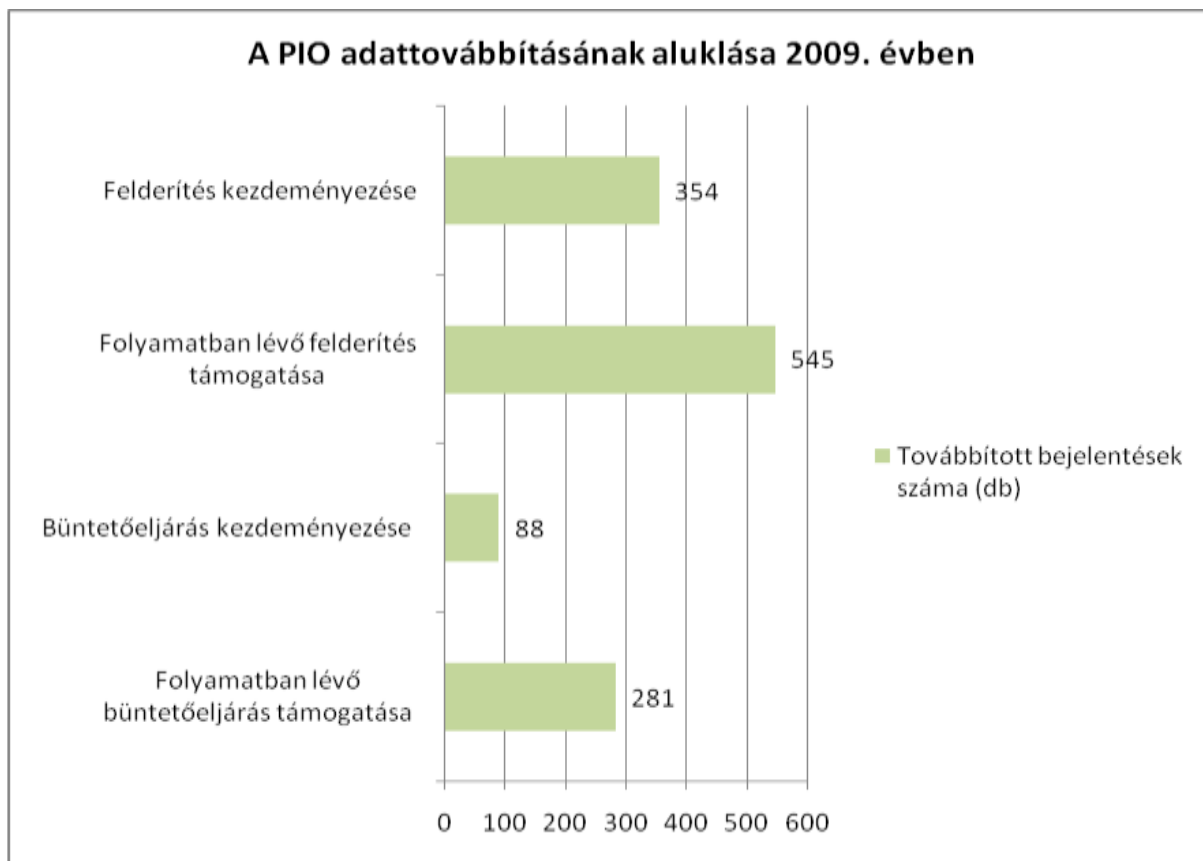
Forrás: a PIO által vezetett adatbázis

A terrorizmus finanszírozásának tárgyában a Kit. 10. §-a alapján nem érkezett bejelentés a PIO-hoz. 2009. évben összesen 4 db bejelentés érkezett a fentebb említett jogszabályhely alapján, azonban ezen bejelentések egyikének sem a terrorizmus finanszírozása a tárgya. A bejelentések kivizsgálása után a PIO a 4 db bejelentés közül 1 esetben hozott a Kit. szerinti rendelkezések alapján intézkedést. A terrorizmus finanszírozásának tárgyában a Pmt. alapján 3 db bejelentés érkezett a szolgáltatóktól.

A 2009. évben a PIO részéről 368 esetben került sor a külföldi FIU megkeresésére.

A PIO által a Pmt. 26. § (1) bekezdése alapján 2009. évben teljesített adattovábbításait az alábbi diagram szemlélteti.

³ A Kit. 10. §-a szerint a Pmt. hatálya alá tartozó szolgáltatók, valamint a vagyoni nyilvántartást vezető szervek kötelesek bejelenteni a pénzügyi és vagyoni korlátozás foganatosításáért felelős szerv részére minden olyan adatot, tényt, körülményt, amely arra utal, hogy a pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedés alanya a Magyar Köztársaság területén a pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedés hatálya alá eső pénzeszközzel vagy gazdasági erőforrással rendelkezik, illetve amely arra utal, hogy az adott ügyletből a pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedés alanyának vagyoni előnye származik.

Forrás: a PIO által vezetett adatbázis

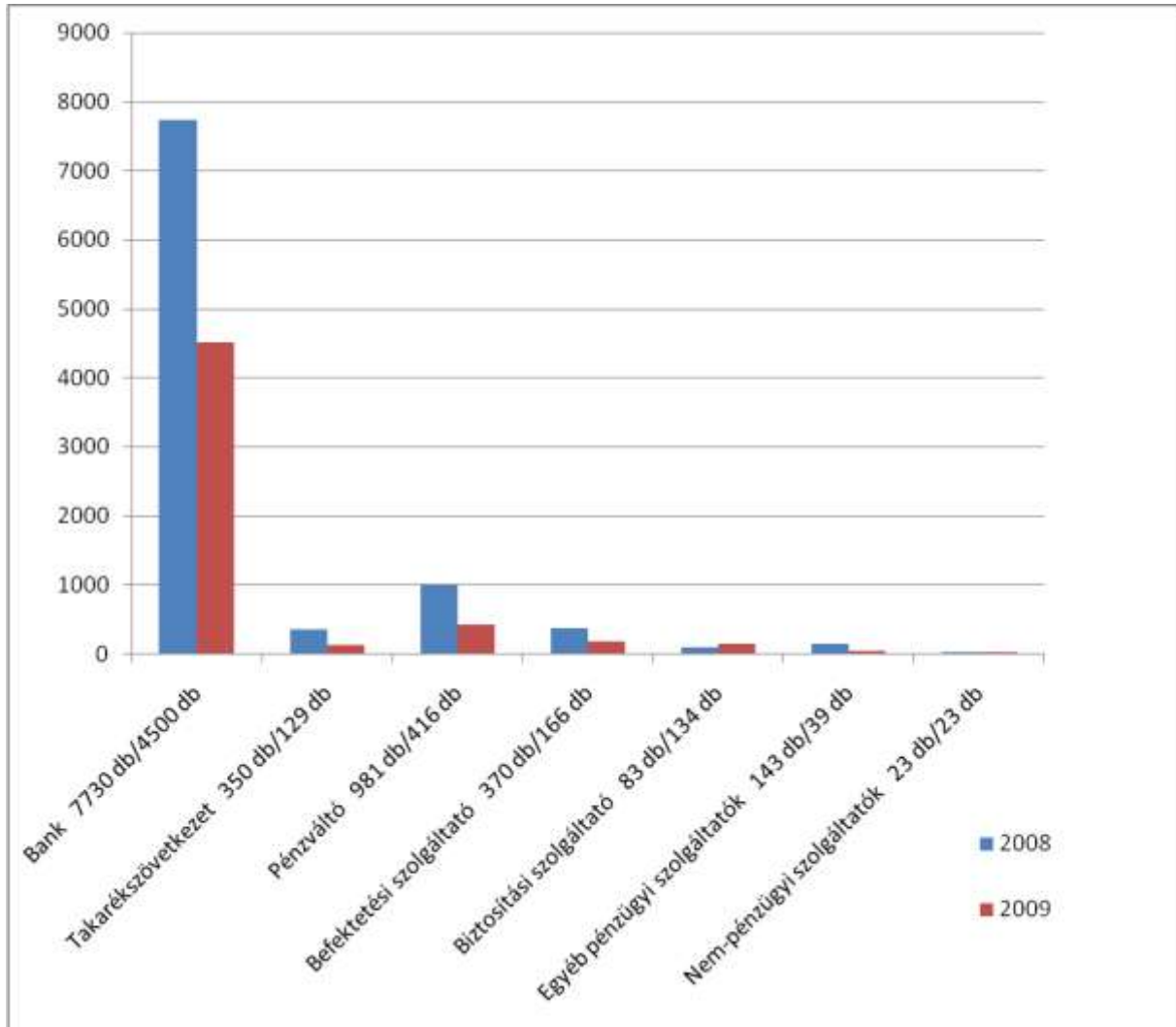
2009. évben nem a PIO által végzendő bűncselekmény-felderítés kezdeményezése céljából 354 db bejelentés, már folyamatban lévő felderítés támogatása céljából 545 db bejelentés került megküldésre.

Büntetőeljárás kezdeményezése érdekében 88 db bejelentés, büntetőeljárás támogatása érdekében 281 db bejelentés került megküldésre.

A Pmt. 24. §-a alapján összesen 20 alkalommal került sor az ügyleti megbízás felfüggesztésére, és azzal egyidejűleg bejelentés megtételére. Ezen tranzakciókat illetően a PIO 1 esetben kezdeményezett büntetőeljárást.

3. A 2009. ÉVBEN A SZOLGÁLTATÓK ÁLTAL TETT BEJELENTÉSEK SZÁMÁNAK A CSÖKKENÉSE

2008. évhez viszonyítva a szolgáltatóktól érkező bejelentések száma mintegy a felére csökkent 2009. évben. Ezt a csökkenést szemlélteti az alábbi oszlopdiagram.

Forrás: a PIO által vezetett adatbázis

A statisztikai adatok alapján látható, hogy a 2009. évben a PIO által fogadott szolgáltatói bejelentések száma arányaiban jelentősen csökkent a korábbi évhez képest. A 2008. évben a szolgáltatók által tett bejelentések száma 9 680 db. A 2009. évben tett bejelentések száma az előző év során érkezett bejelentésszám 55,86 %-a.

Megállapítható, hogy a bejelentések számának csökkenésével egyidejűleg számos szolgáltatónál a bejelentésekben megjelenő információtartalom jelentős minőségi javulása következett be. Ez mindenképp az adatok pontosságában, a bejelentett pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utaló tény, adat, körülmény tényleges megjelenésében, valamint a bejelentés elemzését követő Pmt. 26. §-a alapján történő adattovábbítás minőségének javulásában mutatkozik meg. A pénzügyi szolgáltatóknál a PSZÁF és a PIO által korábban közzétett tipológiák komplexebb alkalmazása figyelhető meg.

Egyes szolgáltatóknál – a PIO által nem beazonosított okból eredően – a bejelentések számának aránytalanul nagy visszaesése volt tapasztalható.

A PIO tapasztalatai alapján a 2008. év során előfordultak olyan az ügyfélkör „tisztulására” ható egyszeri események (pl. a szolgáltató egyszeri átvilágításából adódó bejelentés-sorozat), amelyek egyrészt jelentősen megnövelték a 2008. évben tett bejelentések számát, másrészt feltehetően az ügyfélkör „tisztulása” következtében a jövőre nézve csökkentették a felmerülő pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utaló adatot, tény, körülményt, így a 2009. év során tett bejelentések számát is. A fenti típusú szolgáltatói bejelentések aránya 2008-ban meghaladta az összes szolgáltatói bejelentés 15%-át.

Feltételezhető, hogy a szolgáltatók belső eljárásaiba a Pmt. hatályba lépését követően épültek be teljes mértékben az átfogó ügyfél-átvilágítási intézkedések mechanizmusai. Mindennek lehetett olyan hatása, amely a szolgáltatói bejelentések számát csökkentette.

A Btk. 303/B. §-ának 2007. június 1-jei hatályú módosítása miatt nem büntetendő a pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztásának gondatlan alakzata. Bár a Btk. e módosítása a vizsgált időszak kezdetéhez képes több mint másfél évvel ezelőtt lépett hatályba, e módosítás valószínűleg szintén hatással volt a bejelentések számának csökkenésére.

A bejelentések számának változását a pénzmosás elleni rendszeren kívüli tényezők is alakították. A bejelentések száma a gazdasági-pénzügyi válság alakulásával egyezően ingadozott. Ebben a tekintetben elsősorban a pénzváltási tevékenységet és a befektetési tevékenységet végző szolgáltatók bejelentései számának a változása mutatható ki.

Továbbá az elektronikus bejelentési rendszer a 2008. év végén került bevezetésre, amely az első félév során a szolgáltatók számára a bejelentések elküldését illetően, a Vám- és Pénzügyőrség számára pedig a bejelentések fogadását, adatbázisban történő kezelését illetően új helyzetet teremtett. A szolgáltatóknak egy új infrastruktúra használatát kellett eljárásukba bevezetni, így feltehetően az elektronikus bejelentési rendszer bevezetése is hozzájárulhatott a bejelentések számának ideiglenes csökkenéséhez.

Összegzőként elmondható, hogy a bejelentések nagyságrendjének változása vélhetően több tényezőre vezethető vissza, a mögöttes indokrendszer csupán feltételezhető, azonban a csökkenés következményei a PIO elemző-értékelő munkájára nézve pozitívak. A bejelentésszám csökkenése, az észlelhető minőségi javulás és az elektronikus bejelentési rendszer bevezetése együttesen hozzájárult a bejelentés-ellenőrzés folyamatának ésszerűsítéséhez és a beérkezett információk naprakészebb feldolgozásához.

4. A TÉNYLEGES TULAJDONOS ÁTVILÁGÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS RENDELKEZÉSEK

A PIO nem rendelkezik hatáskörrel a Pmt-ben meghatározott kötelezettségek pénzügyi szolgáltatók általi végrehajtásának ellenőrzésére, ugyanakkor a bejelentésekben megjelenő és a bejelentések ellenőrzése során szerzett információ alapján tapasztalt hiányosságokról visszajelzést – a Pmt. titokvédelmi rendelkezése következtében – kizárólag a PIO adhat.

A Pmt. által a tényleges tulajdonos átvilágítására vonatkozó rendelkezések meghatározott célja nem csak a pénzmosás megakadályozása érdekében adatok biztosítása, hanem annak a megelőzése is, hogy az ügyfelek, vagy azok személyazonosságát, cégadatait használó természetes személyek pénzmosás, terrorizmus finanszírozása vagy anyagi javakat generáló bűnös cselekmények elkövetése érdekében használják a szolgáltatók által biztosított infrastruktúrát. Az ügyfél-átvilágítási intézkedések olyan eljárást jelentenek a szolgáltató számára, amelynek eredményeképp az ügyfelével kapcsolatos adatokat – a Pmt. által adott

felhatalmazás alapján – a szolgáltató a számára megnyugtató módon beszerzi és hiányuk esetén a Pmt. által meghatározott eljárás elvégzi.

A Pmt. 8. §-a alapján az ügyfél az ügyfél-átvilágítási intézkedések részeként köteles a szolgáltató részére írásbeli nyilatkozatot tenni arra vonatkozóan, hogy a saját, vagy a tényleges tulajdonos nevében, illetőleg érdekében jár el. Ebben az esetben a természetes személy ügyfél nyilatkozhat úgy is, hogy a saját nevében, illetve érdekében jár el, vagy azt is nyilatkozhatja, hogy nem a saját nevében, illetve érdekében jár el. Ez utóbbi esetben az ügyfél köteles a tényleges tulajdonos azonosítása és személyazonosságának igazoló ellenőrzése érdekében a Pmt. 8. § (2)-(3) bekezdései szerinti átvilágításban közreműködni. Ha az ügyfél jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, akkor az ügyfél képviselőjében eljáró természetes személy a tényleges tulajdonosi nyilatkozatát a Pmt. 3. § *r)* pont *ra)-rb)* alpontjai alapján köteles megtenni. Ez tekinthető a tényleges tulajdonoshoz kapcsolódó átvilágítási intézkedés első lépésének. Amennyiben az ügyfél úgy nyilatkozott, hogy a tényleges tulajdonos nevében, illetőleg érdekében jár el, akkor a nyilatkozatnak – a szolgáltató döntése alapján – legalább a tényleges tulajdonos családi és utónevét, lakcímét és állampolgárságát kell tartalmaznia. Ezen adatok hiányában a teljes körű ügyfél-átvilágítás (amely magában foglalja a tényleges tulajdonos átvilágítását is) nem tekinthető elvégzettnek. A fentiek során vázolt ügyben a természetes személy ügyfelek úgy nyilatkoztak, hogy a saját nevükben, illetve érdekükben jártak el.

A tényleges tulajdonos átvilágításának második (lehetséges) lépését a Pmt. 8. § (4) bekezdése adja. Ez alapján a szolgáltató az ügyfelet a tényleges tulajdonosra vonatkozó ismételt írásbeli nyilatkozattételre szólítja fel, ha kétség merül fel a tényleges tulajdonos kilétével kapcsolatban. A szolgáltató oldalán felmerülő „kétség” fogalmát a Pmt. nem határozza meg. A bejelentések alapján kijelenthető, hogy a „kétség” fennáll abban az esetben, ha a szolgáltató bejelentésében arról tájékoztatja a PIO-t, hogy lakossági fizetési számlán folytatott pénzforgalom mögött feltehetően gazdasági tevékenység áll, így az ügyfélként átvilágított természetes személy feltehetően nem ügyfél, hanem tényleges tulajdonos vagy az ügyfélhez kapcsolódó természetes személy (rendelkezésre jogosult, képviselő, meghatalmazott).

Amennyiben a tényleges tulajdonossal kapcsolatos második írásbeli nyilatkoztatását követően is fennáll a kétség, akkor a szolgáltató – harmadik lépésként – köteles intézkedéseket tenni a tényleges tulajdonos személyazonosságára vonatkozó adat jogszabály alapján e célra rendelkezésére álló vagy nyilvánosan hozzáférhető nyilvántartásban történő ellenőrzése érdekében.

A tényleges tulajdonoshoz kapcsolódó átvilágítás negyedik lépését a Pmt. 11. § (6) bekezdése adja, amely szerint: ha a szolgáltató nem tudja végrehajtani az ügyfél-átvilágítást (beleértve a tényleges tulajdonoshoz kapcsolódó átvilágítást is), „akkor az érintett ügyfélre vonatkozóan köteles megtagadni az ügyfél megbízása alapján fizetési számlán keresztül művelet végzését, üzleti kapcsolat létesítését és ügyleti megbízás teljesítését, vagy köteles megszüntetni a vele fennálló üzleti kapcsolatot.”

5. A BEJELENTÉSHEZ KAPCSOLÓDÓ TITOKVÉDELEM A PIO ELJÁRÁSA SORÁN

A Pmt. 23. §-a alapján a szolgáltatók által teljesített bejelentés a PIO által kizárólagosan hozzáférhető adatbázisban kerül rögzítésre. Az elektronikus bejelentési rendszer bevezetését követően az adatbázisban való rögzítés a bejelentés érkezésével egyidejűleg automatikusan történik.

A Pmt. 27. §-a által meghatározott titokvédelmi rendelkezés (felfedés tilalma) kiterjed a bejelentés teljesítésére, a PIO általi megkeresésre, az arra adott adatszolgáltatás teljesítésére,

az ügyleti megbízás teljesítésének a felfüggesztésére, a bejelentő személyére, valamint arra a tényre, hogy az ügyféllel szemben büntetőeljárás indult-e.

Tekintettel arra, hogy a Pmt. 27. §-a a bejelentő szolgáltató mellett a PIO számára is titoktartási kötelezettséget ír elő, a PIO a bejelentés ellenőrzése során a bejelentés adatait – a Pmt. 27. §-a alapján – titkosan kezeli, a PIO e titokvédelmi rendelkezéssel összhangban alakította ki eljárásait. E titokvédelem a bejelentés ellenőrzésének minden egyes fázisában érvényesül. Ha a PIO valamely szolgáltatót vagy hatóságot keres meg, akkor a Pmt. 27. §-ával összhangban titokvédelmi klauzulát alkalmaz.

Amennyiben a Pmt. 26. §-a szerinti adattovábbításra kerül sor, a PIO felhívja a címzett hatóság figyelmét a Pmt. 27. §-a szerinti titoktartási kötelezettségére abban az esetben, ha a továbbított információt más törvényi rendelkezés alapján nem használja fel. A bejelentést ténylegesen teljesítő kijelölt személy védelme érdekében a Pmt. 26. §-a alapján történő adattovábbításában nem jelenik meg a kijelölt személy neve.

A büntetőeljárást folytató nyomozó hatóságra nem vonatkozik a Pmt. 27. §-a szerinti titokvédelem, így büntetőeljárás során a bejelentés ténye, tartalma – a Pmt. 23. §-a alapján teljesített bejelentésként – megjelenthet a büntetőeljárás iratai között. A bejelentésnek a büntetőeljárás során történő kezelését illetően megemlítendő egy olyan eset, amikor a Pmt. 26. §-a alapján továbbított információból indult büntetőeljárás során az eljárást folytató nyomozó hatóság a büntetőeljárás irataiban a bejelentő szolgáltatót tekintette feljelentőnek. Ekkor a bejelentő szolgáltató jelzése alapján a PIO a nyomozó hatóságnak jelezte, hogy a bejelentő szolgáltató a Pmt. 23. §-a alapján tett bejelentést, így nem tekinthető a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény szerinti feljelentőnek.

6. VISSZACSATOLÁS

A bejelentést teljesítő szolgáltatók számára az általuk bejelentett információ felhasználásáról a PIO általános jellegű visszacsatolást nyújt „a bejelentések eredményességéről és az eredményességet előmozdító javaslatairól” készített tájékoztatót magában foglaló Éves Jelentésében vagy Féléves Tájékoztatójában. E generális visszacsatolás mellett a PIO a bejelentő szolgáltatót értesíti az információ felhasználásának tényéről abban az esetben, ha az nem sérti vagy veszélyezteti az eljárás eredményességét. E visszacsatolásra a Pmt. 27. §-a szerinti titokvédelem szintén vonatkozik.

A PIO 2010 februárjában frissítette honlapját. A www.vam.gov.hu/pio honlap tájékoztatást nyújt – többek között – a pénzmosás és a terrorizmus elleni intézményrendszeréről, a pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedésekről, az elektronikus bejelentési rendszerről, a PIO felügyeleti tevékenységéről. A honlapon kerülnek közzétételre a PIO Féléves Tájékoztatói, valamint Éves Jelentései.

7. ELEKTRONIKUS BEJELENTÉS

A Pmt. 2008. december 15-én hatályba lépett módosítása szerint a szolgáltatók a pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utaló adat, tény, körülmény felmerülése esetén a bejelentést védelemmel ellátott elektronikus üzenet formájában továbbítják a PIO felé, amelynek beérkezéséről a PIO elektronikus üzenet formájában haladéktalanul értesíti a bejelentést továbbító szolgáltatót.

A Pmt. által meghatározott határidőre a Vám- és Pénzügyőrség megvalósította a jogszabály által előírt feltételeknek megfelelő elektronikus adat- és üzenetküldés rendszerét. A

megvalósítás során a Vám- és Pénzügyőrség törekedett arra, hogy a pénzügyi szolgáltatók mellett a nem pénzügyi szolgáltatók számára is használható, egyszerű, költségtakarékos, ugyanakkor hatékony megoldást alakítson ki.

A védelemmel ellátott elektronikus üzenet beküldése az ABeV PMT08 nyomtatvány, illetve a szűkített adattartalmú ABeV PMT08 nyomtatvány és a megfelelő XML állomány használatával, az Ügyfélkapu (www.magyarorszag.hu) igénybe vételével teljesíthető.

Az ABeV keretprogram a www.apenh.hu honlapról tölthető le, a PMT08 nyomtatvány letöltésével, telepítésével, kitöltésével, illetve a továbbítással és visszaigazolással kapcsolatos valamennyi információ, valamint minden szükséges egyéb adat megtalálható a <http://vam.gov.hu/pio> és a <http://www.vam.hu/enyomtatvany/index.html#3> címen.

A bejelentéseket a szolgáltató részéről titkosított fájl formájában történő feltöltést követően a közvetítő rendszer továbbítja, majd a PIO által használt informatikai rendszer alakítja vissza a titkosított fájlra.

A PIO által használt adatbázis teljes mértékben elkülönül minden egyéb, a Vám- és Pénzügyőrség, illetve egyéb hatóságok által alkalmazott adatbázistól, kizárólag a PIO tagjainak van hozzáférési jogosultsága, abban csak a Pmt-ben meghatározott célből kezelt adatok rögzíthetők.

A védelemmel ellátott elektronikus üzenet, illetve a PIO által küldött válaszüzenet gyakorlati alkalmazása során felmerült hibajelenségek kijavítása érdekében a Vám- és Pénzügyőrség – változáskezelés keretében – 2009. év tapasztalatait, valamint a szolgáltatók által tett javaslatokat figyelembe véve a szükséges módosításokat végrehajtotta, melyről a www.vam.gov.hu/pio honlapon a „védelemmel ellátott elektronikus üzenet” menüpont alatt tájékoztatást is ad.

Változáskezelés során az alábbi módosítások valósultak meg:

- A PIO által küldött válaszüzenetek harminc napig kerülnek tárolásra a „beérkezett dokumentumok” között. Az Ügyfélkapun lehetőség van a beérkezett üzenetek „tartóstárba” való áthelyezésére is.
- Amennyiben a bejelentés nem tartalmaz üzleti kapcsolatot vagy ügyleti megbízást az elektronikus bejelentési rendszer nem fogadja el a bejelentést, tekintettel a Pmt. 9. § (1) bekezdésére. (Az elektronikus bejelentési rendszer korábban elfogadta az üzleti kapcsolat vagy ügyleti megbízás megadása nélkül küldött bejelentéseket.)
- A „tényállás” mező a változások életbe lépését követően 4 000 karakter megadására ad lehetőséget.
- A szolgáltató nem minden esetben ismeri a nem nála vezetett számla devizanemét, de a számla tulajdonosára vonatkozó adatokat igen, ezért a „számlák” adatlapon a „devizanem” mező kitöltése nem kötelező.
- A csatolt mellékleteket, amelyek kiterjesztését nagybetűvel rögzítették, az elektronikus bejelentési rendszer eddig nem fogadta be és emiatt a válaszüzenetben hibát jelzett. A csatolmányok nevének kisbetűre történő átállítását az informatikai rendszer automatikusan elvégzi.
- A Pmt. rendelkezéseivel összhangban a „tényleges tulajdonos” adatai között nem kötelező az azonosító okmány típusának és számának megadása. Technikai okok miatt ez nem érinti az „azonosító okmány” mező – kötelező kitöltést jelző – kék színét. A mező színe a szerepkör bejelölésétől függetlenül kék marad, de természetes személy esetén a mezőt nem kell kitölteni.

- Az „Ügyleti megbízások” lapon a „Művelet” mező megadása kötelező, tekintettel arra, hogy a megbízás tárgya a Pmt. 9. § (1) bekezdése alapján kötelezően rögzítendő.
- Az „Ügyleti megbízások” lapon nem kötelező az óra, perc kitöltése. Viszont ha kitöltésre kerül, a teljes időpont megadása szükséges 4 karakteren (pl. 1600).
- A bejelentések többszöri beküldését a fájlnev ellenőrzésével az elektronikus bejelentési rendszer automatikusan megakadályozza. Amennyiben egy fájl már feltöltésre került az Ügyfélkapun és a bejelentést a PIO befogadta (PIO-visszaigazolás), akkor az azonos nevű fájl ismételt feltöltése esetén az elektronikus bejelentési rendszeren keresztül a PIO automatikus hibaüzenetet küld.
- A Kitöltési Útmutatóban 2 db visszaigazolás szerepelt (Ügyfélkapu, PIO), a közvetítő rendszer visszaigazolása nem. A változást követően a közbenső válaszüzenet is szerepel, tehát minden egyes elektronikus bejelentés megküldését követően a szolgáltatónak a „tárhelyére” 3 db visszaigazolást kell kapnia. Az utolsó visszaigazolással tudja a szolgáltató a későbbiekben a bejelentés megtörténtének tényét igazolni.
- A PIO nyomtatvány 3-7. oldalain található „dinamikus” lapok használata esetén az első kitöltése után azonnali ellenőrzést (ABEV nyomtatvány ellenőrzés) kell a felhasználónak végezni. Továbbiakban ez új laponként szintén szükséges az adott lap utolsó rovatának elhagyásakor annak érdekében, hogy a lapok megfelelő ellenőrzése megtörténjen.
- Jelen pillanatban a www.vam.gov.hu/pio honlapon a PMT08 nyomtatvány 1.0 és 1.1 verziója, valamint ezek kitöltési útmutatója is megtalálható. A szolgáltatók által szabadon választható meg, hogy mely verziót használja bejelentési kötelezettségének teljesítésére.

A PIO javaslatai, észrevételei a bejelentésekkel kapcsolatosan:

- Érdemes a bejelentésekkel kapcsolatos válaszüzenetek elmentése, illetve azoknak a saját mappában, saját gépen való rendszerezése a beküldött bejelentésekkel együtt. Abban az esetben különösen javasolt mindez, ha havi szinten több bejelentése is van az adott szolgáltatónak, és ha a korábbi bejelentései során hiba adódott vagy adatvesztés történt. Természetesen a szolgáltatók a „tárhelyükön” is tudnak tárolni és keresni üzeneteket. A könnyebb visszakereshetőség érdekében a válaszüzeneteket érdemes idő- és hibás/nem hibás szinten szortírozni.
- Felhívjuk a figyelmet arra, hogy ha a bejelentő az Ügyfélkapu beállításainál megjelöli „A hivatal válaszát titkosítva kérem” opciót, akkor ha nem rendelkezik titkosító kulccsal, nincs válaszüzenet a számára, továbbá a válaszüzenet nem jelenik meg a hivatali kapun sem. Az ügyfélkapu2 egyszerűsített feltöltője akkor is megengedi bejelölni a „A hivatal válaszát titkosítva kérem”, ha az ügyfélnek nincs titkosító kulcsa.
- Ha a szolgáltató által teljesített bejelentés során felmerült probléma alapvetően informatikai jellegű (visszaigazolás elmaradása, hibaüzenet, stb.), akkor elsősorban az IT Helpdesk közvetlen tájékoztatása javasolt az it.helpdesk@vam.gov.hu e-mail címen. Emellett természetesen a hatékony problémakezelés érdekében ajánlott a PIO értesítése is a PIO kapcsolattartó szolgálat 06 30/516-5662 telefonszámán.

- A PIO felhívja a szolgáltatók figyelmét arra, hogy amennyiben a PIO válaszüzenet 24 órán belül nem érkezik meg, akkor az it.helpdesk@vam.gov.hu e-mail címen jelezze a felmerült problémát.

8. BEJELENTÉS-TIPOLÓGIA

A PIO a Pmt. 23. § (10) bekezdése alapján a bejelentések eredményességéről és az eredményességet előmozdító javaslatairól internetes honlapján félévente köteles tájékoztatást adni. A PIO azt a gyakorlatot kívánja követni, hogy a Féléves Tájékoztatójában és az Éves Jelentésében – a statisztikai adatszolgáltatás mellett – teljesíti e kötelezettséget úgy, hogy a kiadott bejelentés-tipológiát bővíti vagy pontosítja.

Az alábbi pontok olyan csoportosított jellemzőkkel rendelkező bejelentés-tipológiák, amelyek egyrészt a PIO részéről a Pmt. 26. §-ában meghatározott keretek között a bejelentések eredményes továbbítását jelentették, másrészt a nemzetközi pénzmosási és terrorizmus finanszírozási technikákból, tendenciákból kiindulva támogatják a szolgáltatók hatékony bejelentési tevékenységét.

Elsődleges célja, hogy a szolgáltatók számára olyan iránymutatást adjon, amely a bejelentéseket megalapozó körülmények felismeréséhez nyújt támpontot. A bejelentés-tipológiában megjelenő egy-egy jellemző még nem jelent automatikus gyanúokat. Az alábbi esetkörök, jellemzők nem a Pmt. 5. §-a szerinti felügyeletet ellátó szervek által kiadott tipológia (pl. szokatlan tranzakciók) helyett, hanem amellel nyújtanak a szolgáltatóknak iránymutatást a bejelentések teljesítéséhez. A bejelentés-tipológia másodlagos célja, hogy a szolgáltatók számára általános jelleggel visszacsatolást adjon, így megerősítve a már teljesített, a bejelentés-tipológiához hasonló szolgáltatói bejelentések megalapozottságát.

A/

A bejelentés(ek)ből megállapítható, hogy egy gazdasági társaság a fizetési számlájára beérkező összegeket közel ugyanolyan értékben azonnal, vagy rövid időn belül továbbutalja.

Jellemzői:

- Csak a pénzforgalmi (banki) költségek miatt van eltérés az utalások között, vagy az adott időszak alatt a bejövő és kimenő tételek összege közel azonos;
- Az érintett gazdasági társaságok (a bejelentésben forrás- vagy célszámlaként megjelenő) fizetési számláit ugyanaz a szolgáltató vezeti;
- Folyamatos készpénzfelvétel vagy készpénzbefizetés a tranzakció-sorozatban érintett gazdasági társaság fizetési számlájáról vagy fizetési számlájára;
- A fenti tranzakció-sorozat során külföldi fizetési számláról, vagy külföldi székhelyű gazdasági társaság magyarországi fizetési számlájáról is érkeznek jóváírások;
- A racionális gazdasági tevékenységre utaló jellemzők hiányoznak [pl. nincs bérkifizetés, nincsenek működési költségek (telefon, közmű).]

B/

Egy természetes személy folyamatosan nagy összegű készpénzt fizet be forintban vagy más pénznemben saját, illetve más természetes személyek lakossági fizetési számláira.

Jellemzői:

- A befizetett összegeket különböző, jellemzően külföldi székhelyű gazdasági társaságoknak utalják tovább;
- Az átutalások mögött vélhetően gazdasági események (jellemzően áruellenérték kifizetések) állnak, amelyet alátámaszt az átutalt pénzösszegek nagysága, illetve az, hogy rendszeres és üzletszerű tevékenységre utalnak;
- Az átutalások közlemény rovatai árumozgásra utalnak (pl. goods, invoice nr.);
- A pénzeszközökkel folyamatosan sajátjukként rendelkeznek, az esetleges bankon belüli tranzakciókra (betétlekötés, átvezetés másik, szintén saját lakossági számlára) személyesen adnak megbízást.

A tényleges tulajdonos kilétével kapcsolatban kétség merül fel abban az esetben is, amikor az ügyfél lakossági fizetési számláról beazonosíthatóan gazdasági tevékenységre utaló (rendszeres, nagy összegű) átutalásokat kezdeményez. Ilyenkor a közlemény rovatban gyakran gazdasági tevékenységre utaló jogcím (pl. goods, áru-ellenérték) szerepel.

C/

A hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 3. § (2) bekezdés *a)* pontja alapján pénzváltási tevékenység végzésére engedéllyel rendelkező pénzügyi vállalkozás (gazdasági társaság) tagja és/vagy vezető tisztségviselője a saját lakossági fizetési számláján (üzletszerű tevékenységnek látszó) napi rendszerességgel jelentős összegű pénzváltást folytat.

A számlaforgalmi adatok vizsgálata során gyanúok lehet a többféle devizaszámla használata, illetve a gyakori, akár napi szinten megvalósuló konverziók és készpénzbefizetések, illetve készpénzfelvételek.

D/

Egy természetes személy különböző összegeket vesz fel készpénzben olyan gazdasági társaságok fizetési számláiról, amelyeknek általában vezető tisztségviselője és/vagy tagja (tulajdonosa), illetve a gazdasági társaság fizetési számlája felett rendelkezésre jogosult.

Jellemzői:

- Számos esetben naponta, illetve hetente több alkalommal is történnek készpénzfelvételek;
- Olyan gazdasági társaságok is felmerülhetnek, amelyekben az előbbi természetes személy sem tagként (tulajdonosként), sem vezető tisztségviselőként nem jelenik meg, de a gazdasági társaság számlája felett ő is rendelkezésre jogosult;
- A gazdasági társaságokra jellemző, hogy fő tevékenységüket általában építőipari, takarítási szolgáltatás végzése képezi;
- A gazdasági társaságok számláira beérkező átutalásokat teljesítők között megtalálhatóak kulturális intézmények, alapítványok, felsőoktatási intézmények,

gazdasági társaságok (amelyek jellemzően tanácsadási tevékenységgel, sajtóval, médiával, televíziós műsorszórással, filmgyártással, marketinggel, reklámmal, rendezvényszervezéssel, számítástechnikával, web marketinggel foglalkoznak), sportklubok és technikai sportokhoz, illetve sportrendezvények szervezéséhez kapcsolható gazdasági társaságok;

- Az átutalt összegeket – a szokásos kereskedelmi forgalomtól eltérően – minden gazdasági társaság számlájáról készpénzben veszi fel a természetes személy;
- A számla egyenlegét folyamatosan alacsonyan tartják (a beérkező összegek felvétele azonnal, vagy rövid időn belül valósul meg).

E/

Az elkövetők interneten hirdetnek megvételre különböző termékeket (leggyakrabban mobiltelefon, mp3-lejátszó, személygépkocsi), melyek leszállítását a vételár egészének vagy meghatározott részének az általuk megadott fizetési számlára érkezését követően ígérik.

A sértettek az összeget a megadott számlára átutalják, azonban az áru leszállítása részükre a megbeszélten napon és időben nem történik meg. A sértettek megpróbálják pénzüket visszaszerezni, és számlavezető bankjuktól – csalásra hivatkozva – kérik a már elutalt összeg visszahívását. Általában ez nem lehetséges, mivel addigra az utalás kedvezményezettjének számlájára az összeg jóváírása megtörtént, sőt számos esetben az elkövetők készpénzben felvették a „csalárd” módon megszerzett összegeket.

Az utalásban kedvezményezettként feltüntetett fizetési számlát vezető magyarországi hitelintézet az utalást végrehajtó külföldi székhelyű hitelintézet SWIFT üzenet formájában értesíti a csalásról (csalás jellegű tevékenységről), illetve annak gyanújáról.

A PIO álláspontja szerint az előbbi jogellenes tevékenység – egyéb releváns körülmény felmerülése hiányában – nem feltétlenül tartozik a „pénzmosásra utaló tény, adat, körülmény” kategóriájába. A szolgáltatók azért élnek a Pmt. szerinti bejelentés lehetőségével, hogy a Pmt. 24. §-a alapján az ügyleti megbízást felfüggeszthessék, és így az ügyleti megbízás teljesítését ideiglenesen elhalasszák.

Amennyiben a szolgáltató a Pmt. által meghatározott eljárással kíván élni, akkor javasoljuk, hogy a kedvezményezett fizetési számláját vezető magyarországi hitelintézet a csalásról szóló SWIFT üzenet beérkezését követően a Pmt. 24. § (1) bekezdése alapján függessze fel az ügyleti megbízás teljesítését, és haladéktalanul tegyen bejelentést a PIO-ra.

Tekintettel arra, hogy a Pmt. 24. §-a alapján a PIO ellenőrzésének a lefolytatására korlátozott idő áll rendelkezésre, kérjük, hogy a hitelintézet a bejelentésében az alábbiakra is térjen ki:

- Az ügyleti megbízás teljesítésének felfüggesztésére történő utalás;
- A Pmt. 23. § (1) bekezdésében szereplő adatok (természetes személy, jogi személy adatai, számlaszám, stb.);
- A felfüggesztéssel érintett számla tekintetében a számlaforgalmi adatok (legalább a felfüggesztést megelőző két hétre visszamenőleg);
- A SWIFT üzenetek másolatai (az érintett utalások tekintetében);
- A számlanyitással kapcsolatos dokumentumok;

- A tájékoztatás az érintett fizetési számla tulajdonosával, illetve a fizetési számla felett rendelkezni jogosulttal kapcsolatba hozható – szintén a hitelintézetnél vezetett – további fizetési számlákról.

Amennyiben a SWIFT üzenet elégtelen információt tartalmaz, kérjük, hogy a hitelintézet vegye fel a kapcsolatot a külföldi székhelyű hitelintézettel annak érdekében, hogy az alábbi kérdések tisztázása lehetséges legyen:

- Mi volt ténylegesen a csalás jellegű tevékenység?
- Tett-e feljelentést/bejelentést a sértett?
- Milyen hatóságnál tette a feljelentést/bejelentést a sértett?
- Indult-e büntetőeljárás a feljelentés/bejelentés alapján, amennyiben igen, milyen ügyszám alatt?
- Milyen bűncselekmény elkövetésének a gyanúja alapján indult a büntetőeljárás?

F/

Bejelentés alapjául szolgálhat az olyan esemény, amikor egy gazdasági társaság gazdasági tevékenysége jelentősen megváltozik, és ez a változás időben egybeesik a gazdasági társaság tulajdonosi szerkezetének a változásával.

G/

Befektetési egységhez kötött életbiztosítási szerződés megkötését követően a szerződő fél részleges vagy teljes visszavásárlást kezdeményez úgy, hogy a visszavásárlásnak nincs racionális gazdasági indoka.

Jellemzői:

- Az életbiztosítási szerződés megkötésekor a befizetni kívánt kezdő összeg jelentős mértékű, ugyanakkor ennek eredete nem tisztázott. A szerződő fél magatartása, megjelenése nem indokolja ilyen összegű készpénz birtoklását/befizetését;
- A szerződés megkötése és a visszavásárlás időpontja között rövid idő (legfeljebb egy-két év) telt el;
- A szerződő fél javára harmadik személy teljesít befizetéseket, és a befizetések eredete nem tisztázott;
- Az életbiztosítási szerződés hosszú időtartamra szólt (minimum 10-15 évre), ugyanakkor annak szerződésszerű teljesítése már a szerződéskötéskor eleve kétséges;
- Jelentős összegű a biztosítási díj;
- A visszavásárlás a szerződő félre nézve jelentős értékcsökkenéssel jár;
- A visszavásárlást megelőzően gyakori készpénzbefizetések voltak megfigyelhetőek;
- A szerződő fél és a kedvezményezett nem ugyanazon ország állampolgárai, közöttük rokoni kapcsolat nem mutatható ki;
- A visszavásárlást követően az ellenérték nem arra a fizetési számlára kerül átutalásra, ahonnan a szerződő fél a biztosítási díjat átutalta, hanem jellemzően egy külföldi

országban vezetett fizetési számlára, általában a biztosító társaság által nem ismert és ügyfélként át nem világított kedvezményezett javára.

9. TERRORIZMUS FINANSZÍROZÁSÁRA UTALÓ ADAT, TÉNY, KÖRÜLMÉNY

A Pmt. 23. § (1) bekezdése alapján a szolgáltató nemcsak a pénzmosásra, hanem a terrorizmus finanszírozására utaló adat, tény, körülmény felmerülése esetén is köteles bejelentést tenni. Ugyanakkor ez a bejelentési forma nem foglalja magában az Európai Unió által terrorizmus finanszírozása tárgyban elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásával kapcsolatos bejelentést, hiszen ez utóbbi esetben a Kit. 10. § (1)-(2) bekezdése alapján köteles a szolgáltató bejelentést tenni.

Az Egmont Csoport honlapján közzétette a terrorizmus finanszírozására utaló indikátorokról készített dokumentumát (*FIUs and Terrorist Financing Analysis – A review by the Egmont Group of Sanitised Cases related to Terrorist Financing*) annak érdekében, hogy ezáltal segítse a szolgáltatókat terrorizmus finanszírozására utaló adat, tény, körülmény felmerülése esetén bejelentési kötelezettségük teljesítésében és a hatóságokat a megfelelő értékelés elvégzésében.

E dokumentum elérhető a www.vam.gov.hu/pio honlapon „a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem” menüpont alatt is.

10. A PIO FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉGE

A Pmt. 34. § (1) bekezdése alapján a PIO a felügyeleti tevékenysége során biztosítja, hogy a felügyelete alá tartozó szolgáltatók a Pmt. rendelkezéseinek megfeleljenek.

A PIO felügyeleti jogköre a Pmt. 5. § g) pontja alapján a Pmt. 1. § (1) bekezdés f) és h) pontjaiban meghatározott alábbi szolgáltatókra vonatkozik:

- ingatlanügylettel kapcsolatos tevékenységet folytató szolgáltatók [Pmt. 3. § h) pontja],
- könyvviteli (könyvelői), adószakértői, okleveles adószakértői, adótanácsadói tevékenységet megbízási, illetve vállalkozási jogviszony alapján folytató szolgáltatók [Pmt. 3. § j) pontja].

A felügyelet ellátása során a PIO a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) rendelkezéseinek megfelelően jár el a Pmt-ben meghatározott eltérésekkel.

A PIO felügyeleti munkája az alábbi tevékenységekből áll:

- a) kijelölt személy adatairól szóló bejelentések kezelése;
- b) benyújtott szabályzatok feldolgozása;
- c) a szolgáltatók hatósági ellenőrzésének végzése.

a) Kijelölt személy adatairól szóló bejelentések

A Pmt. 23. § (2) bekezdése értelmében a szolgáltató köteles kijelölni – a szervezet sajátosságaitól függően – egy vagy több személyt, aki a bejelentést a PIO-nak haladéktalanul továbbítja. A kijelölt személy nevééről, beosztásáról, valamint az ezekben bekövetkezett változásokról a szolgáltató a kijelöléstől, illetve a változástól számított öt munkanapon belül köteles a PIO-t értesíteni.

A kijelölt személy személyazonosságának ismerete azért bír különös jelentőséggel, mert a Pmt. alapján a kijelölt személy jogosult bejelentést tenni, és a PIO csak a kijelölt személytől érkező bejelentés fogadására és kezelésére jogosult.

2009. évben a PIO összesen 8 120 db bejelentést vett nyilvántartásba a kijelölt személy adataival kapcsolatban.

b) Szabályzatok feldolgozása

A Pmt. 33.§ (1) bekezdése alapján a szolgáltató a Pmt-ben meghatározott kötelezettségek körébe tartozó feladatok teljesítésére köteles belső szabályzatot készíteni.

Az ennek elkészítéséhez segítséget nyújtó és a Pénzügyminisztérium által jóváhagyott, kötelezően közzétett mintaszabályzat a www.vam.gov.hu/pio honlapon megtalálható a letölthető dokumentumok menüpont alatt. Jelenleg egy új típusú mintaszabályzat kidolgozása van folyamatban, amely hamarosan elérhető lesz az előbb említett honlapon.

A Pmt. 45. § (2) bekezdése alapján a Pmt. hatálybalépésekor (2007. december 15.) működő szolgáltató a belső szabályzatát a Pmt. hatálybalépését követő kilencven napon belül köteles a törvény rendelkezéseinek megfelelően átdolgozni.

A Pmt. 45. § (4) bekezdése alapján az a szolgáltató, aki a törvény hatálybalépését követően kezdi meg a tevékenységét, a tevékenysége megkezdését követő kilencven napon belül köteles belső szabályzatot készíteni, és azt a felügyeletet ellátó szervnek jóváhagyásra benyújtani.

A jóváhagyásra benyújtott belső szabályzatok feldolgozását folyamatosan végeztük 2009. évben, melynek eredményeképpen az alábbi intézkedések megtételére került sor:

Szabályzat illetékességből történő áttétele más hatósághoz	116 eset
Szabályzat jóváhagyása határozattal	25 eset
Hiánypótlásra történő felhívás	557 eset
Végzés, kérelem érdemi vizsgálat nélkül történő elutasítása	917 eset

Folyamatban van még további 802 kérelem feldolgozása, valamint a korábban hiánypótlásra kiküldött és visszaérkezett válaszok értékelése, illetve az ezt követő döntéshozatal.

c) A szolgáltatók hatósági ellenőrzése

Kiválasztási eljárás, ellenőrzési terv

A PIO az ellenőrzési tevékenységét ellenőrzési terv alapján végzi, amely havi bontásban készül. A szolgáltatók ellenőrzésre történő kiválasztása az alábbi módon és szempontok figyelembe vételével történhet:

- CÉGTÁR, CÉGINFO adatbázisa alapján (pl. TEÁOR szám szerinti kigyűjtéssel);
- A www.pm.gov.hu honlapon a regisztrált adószakértők, könyvelők alapján;
- Szakmai szervezetek (pl. Magyar Ingatlanszövetség), illetve települések honlapjainak felhasználásával;
- Interneten, valamint sajtóban található hirdetések felhasználásával;

- Egyéb úton a PIO tudomására jutott információ alapján.

A kiválasztás során a földrajzi kiegyenlítettség is figyelembe vételre kerül.

A helyszíni ellenőrzés bejelentése

A Ket. 57. § (1)-(2) bekezdéseiben foglalt rendelkezések szerint az ügyfelet a helyszíni ellenőrzésről előzetesen értesíteni kell, kivéve ha az előzetes értesítés a szemle eredményességét veszélyeztetné. E rendelkezés alapján tehát a helyszíni ellenőrzés megkezdése előtt a szolgáltató értesül az ellenőrzés időpontjáról, valamint arról is, hogy az ellenőrzés mire terjed ki. Az értesítőlevél kézhezvételét követően a szolgáltató felkészülhet az ellenőrzésre, illetve az esetleges hiányosságok megszüntetésére.

A helyszíni ellenőrzés megkezdése előtt ellenőrzésre kerül, hogy az értesítőlevél átvétele megtörtént-e, az ellenőrzés időpontjával kapcsolatban nem érkezett-e a szolgáltatótól bármilyen, az időpont változtatásra vonatkozó bejelentés.

A Ket. 56. § (2) bekezdése értelmében szemlét a hatóság ügyintézője, a hatóság által kirendelt szakértő, illetve jogszabály alapján erre felhatalmazott más személy végezhet, aki jogosultságát a szemle során köteles igazolni. Erre a célra szolgál a megbízólevél és a szolgálati igazolvány.

A vizsgálat tartalma, a vizsgálati témakörök

A PIO által végzett helyszíni ellenőrzés a Pmt-ben meghatározott kötelezettségek teljesítésének, valamint a törvényi rendelkezések betartásának vizsgálatára terjed ki, különös tekintettel a következőkre:

1. A szolgáltató adatainak, tevékenységének vizsgálata

(a szolgáltató azonosító adatain túlmenően, főtevékenységként vagy kiegészítő tevékenységként folytatja-e a Pmt. hatálya alá tartozó tevékenységet, illetve ezt mely időponttól kezdődően végzi)

2. Belső szabályzat megléte, tartalma, hatályosítása

(van-e belső szabályzata, illetve köteles volt-e benyújtani jóváhagyásra belső szabályzatot, a belső szabályzat megfelel-e a Pmt-ben és a PM rendeletben foglalt rendelkezéseknek, a belső szabályzat a szervezeti sajátosságoknak, illetve szervezeti struktúrájának megfelelően került-e kialakításra)

3. Kijelölt személy bejelentése

(eleget tett-e e kötelezettségének, ügyfélkapu regisztrációval rendelkezik-e)

4. Ügyfél-átvilágítási intézkedések (Pmt. 6-18. §)

(Hogyan, miként végzi, milyen adatokat rögzít, a gyakorlata megfelel-e a törvényben, illetve a szabályzatában leírtaknak)

5. Bejelentések vizsgálata, felfedés tilalmára vonatkozó rendelkezések

(Tett-e már bejelentést, azokról vezet-e nyilvántartást, tudja-e a megtétel technikai követelményeit)

6. Adatok tárolása, statisztika, nyilvántartás ellenőrzése

7. Belső ellenőrzési és információs rendszer, oktatás, képzés

8. A szolgáltató felügyeleti ellenőrzés során való közreműködése, jogkövető tevékenységének ellenőrzése

Vizsgálati jegyzőkönyv

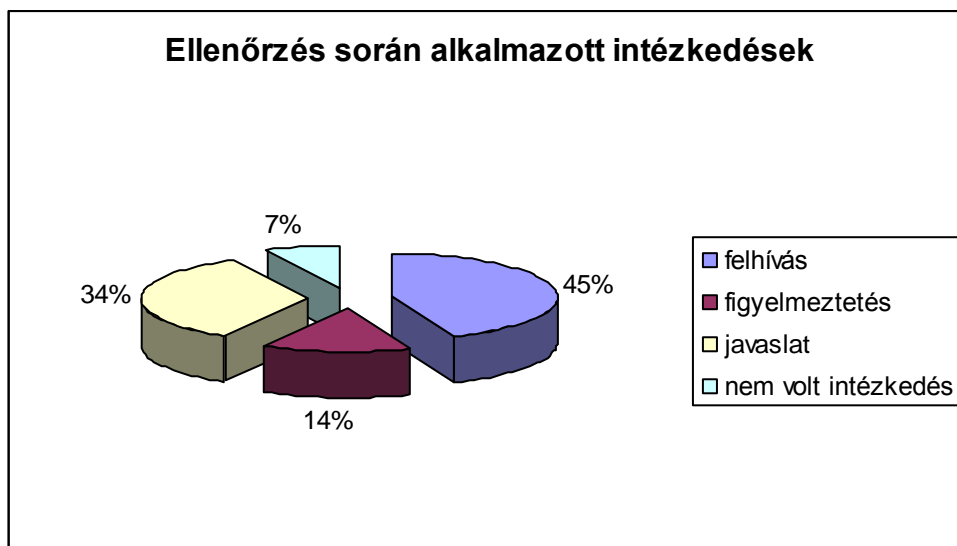
A Ket. 92. § (3) bekezdése alapján a helyszíni ellenőrzés lefolytatásáról, valamint az ellenőrzés során tett megállapításokról jegyzőkönyv kerül felvételre. Ezután következik annak eldöntése, hogy indul-e további közigazgatási eljárás, illetve szükséges-e valamilyen, a Pmt-ben nevesített intézkedést alkalmazni.

Statisztika

2009. január 1-jétől 2009. december 31-ig bezárólag a PIO a felügyeleti tevékenységi jogkörében eljárva – a fenti szempontokat alapul véve – összesen 206 helyszíni ellenőrzést folytatott le az ország egész területén. Az ellenőrzések jelentős része előzetes ügyféli értesítés alapján történt, azonban szeptember hónaptól 24 alkalommal „váratlan ellenőrzés” is lefolytatásra került, amely az összes ellenőrzés 12%-át teszi ki. A „váratlan ellenőrzésekre” azért volt szükség, mivel a szolgáltatók annak ellenére, hogy kiértesítésük megtörtént, több esetben nem készültek fel az ellenőrzésre, valamint a belső szabályzatokat az ellenőrzést megelőző napon készítették el és léptették visszamenőlegesen hatályba.

Az ellenőrzések megoszlását, valamint a Pmt. rendelkezéseinek megsértése, és az abban meghatározott kötelezettségek nem megfelelő teljesítése miatt alkalmazott intézkedéseket az alábbi táblázat és ábra szemlélteti:

hónap	tervezett ellenőrzés (db)	elvégzett ellenőrzés (db)	váratlan ellenőrzés (db)	INTÉZKEDÉSEK					nem volt intézkedés
				felhívás	figyelmeztetés	javaslat	bírság (eset)	összege (Ft)	
január	12	12	0	11	0	8	0	0	
február	5	5	0	5	0	3	0	0	
március	14	12	0	5	0	2	2	200 000	5
április	37	31	0	20	0	16	0	0	6
május	36	26	0	18	0	19	0	0	0
június	0	0	0	0	0	0	0	0	0
július	21	13	0	11	11	9	1	100 000	1
augusztus	21	18	0	12	10	13	0	0	2
szeptember	38	35	6	30	26	18	0	0	4
október	19	18	8	15	0	12	2	300 000	
november	36	29	6	23	0	18	3	400 000	4
december	7	7	4	1	2		1	100 000	3
ÖSSZ.	246	206	24	151	49	118	9	1 100 000	25

A PIO a Pmt. 35. § (1) bekezdés *a*) pontja alapján 151 esetben (45 %) hívta fel a szolgáltatót – a törvény rendelkezéseinek betartása érdekében – a szükséges intézkedések megtételére, a feltárt hiányosságok megszüntetésére. Ebbe a körbe tartozik az ügyfél-átvilágítási intézkedések nem, vagy nem megfelelő elvégzése, valamint az iratok megőrzésével és biztonságos tárolásával kapcsolatos hiányosságok.

A PIO a Pmt. 35. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján 118 alkalommal (34 %) javaslattal élt egyrészt a belső szabályzat meghatározott határidőn belüli, meghatározott szempontok szerinti átdolgozása, másrészt az alkalmazottak (elmaradt) oktatásának, képzésnek a megtartása érdekében.

Az említett esetekből a belső szabályzat átdolgozására tett javaslat volt a leggyakoribb, melynek oka elsősorban az, hogy a szolgáltatók sok esetben a www.vam.gov.hu/pio internetes honlapon található mintaszabályzatot érdemi módosítás nélkül használták belső szabályzatként. Ugyanakkor az így készített belső szabályzat nem tükrözte a szolgáltató tevékenységének sajátosságait, ezért szükség volt azoknak a cég saját profiljára történő átdolgozására.

A Pmt. 35. § (1) bekezdés *c*) pontja alapján 49 esetben (14 %) került sor a szolgáltató figyelmeztetésére.

Több esetben két-három intézkedés együttes alkalmazására került sor.

A felügyeletet ellátó szervnek a Pmt. 35. § (1) bekezdés *e*) pontja alapján önállóan, vagy az előbb említett intézkedések mellett lehetősége van bírság kiszabására. 2009. évben a PIO – a súlyosabb jogsértések, hiányosságok miatt – 9 esetben élt a bírságolás intézményével, melynek során összesen 1.100.000.- Ft bírságot szabott ki. A bírság kiszabásának elsődleges oka az volt, hogy a szolgáltatók annak ellenére sem rendelkeztek belső szabályzattal, hogy erre már az értesítőlevélben felhívásra kerültek, és ezen túlmenően a kijelölt személyt sem jelentették be, valamint nem végeztek ügyfél-átvilágítási intézkedéseket.

Az ellenőrzött esetek 7 %-ában találta a PIO rendben lévőnek a Pmt-ben meghatározott jogszabályi rendelkezések betartását.

Célkitűzések

A PIO 2009. évben célul tűzte ki a helyszíni ellenőrzések számának növelését, ezzel is elősegítve a szolgáltatókat a Pmt. rendelkezéseinek a betartásához. A 2009. évi ellenőrzések lefolytatásakor a PIO elsősorban prevenciós célt követett. Tekintettel arra, hogy a Pmt. hatályba lépését követő két éven túl a Pmt. rendelkezéseinek a követése fokozottabban elvárható, a 2010. évben – a korábbi prevenciós cél érvényesülése mellett – a jogszabály által biztosított intézkedések fokozottabb alkalmazására kerül sor.

11. A PIO ADATAI

Név: Vám- és Pénzügyőrség

Központi Bűnüldözési Parancsnoksága

Pénzügyi Információs Osztály

Cím: 1033 Budapest, Huszti út 42.

Postafiók: 1300 Budapest, Pf: 307

Telefon: 06 1/4309-466

Kapcsolattartó szolgálat (a Pmt. hatálya alá tartozó szolgáltatók számára): **06 30/516-5662**

Fax: 06 1/4309-305

E-mail: vpkbp.fiu@vam.gov.hu

Honlap: www.vam.gov.hu/pio